

S M J E R N I C E

za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite u Zadarskoj županiji za razdoblje od 2017. do 2020.godine

1. Uvod

Sukladno članku 17. stavak 1. Zakona o sustavu civilne zaštite obveza je predstavničkog tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave da, na prijedlog izvršnog tijela, razmotri i usvoji godišnju analizu stanja i godišnji plan razvoja sustava civilne zaštite s financijskim učincima za trogodišnje razdoblje te smjernice za organizaciju i razvoj sustava koje se razmatraju i usvajaju svake četiri godine.

Sukladno razmjernima mogućih rizika i opasnosti, prijetnji i posljedica velikih nesreća i katastrofa utvrđenih Procjenom ugroženosti stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i okoliša za Zadarsku županiju, ali i novih sigurnosnih izazova, s ciljem zaštite i spašavanja ljudi, materijalnih dobara te okoliša kao i ravnomjernog razvoja svih nositelja sustava civilne zaštite donose se Smjernice za organizaciju i razvoj sustava civilne zaštite na području Zadarske županije za razdoblje od 2017. do 2020.godine (u daljnjem tekstu: Smjernice).

S obzirom na težinu mogućih posljedica katastrofa i velikih nesreća ovim Smjernicama svrha je usmjeriti razvoj sustava civilne zaštite u pravcu koji će moći odgovoriti na posljedice sve učestalijih katastrofa, u prvom redu jačanju preventivnih mjera, ali i sustavnih organizacijskih rješenja tako da postojeće operativne snage civilne zaštite u Zadarskoj županiji ojačaju spremnost za djelovanje. Smjernice će se koristiti kao podloga za planiranje aktivnosti u sustavu civilne zaštite te izradu projekata u cilju smanjenja rizika od velikih nesreća te provođenja ciljanih preventivnih mjera.

2. Planiranje i prevencija

Katastrofe kao specifična krizna stanja javljaju se kada nesreće ili krize uzrokovane prirodnim silama ili ljudskim faktorom djeluju na stanovništvo u tolikoj mjeri da ono nije u mogućnosti kontrolirati tijek događaja i adekvatno se nositi s nanesenim gubicima i štetama.

Učestalost velikih nesreća i katastrofa te njihove posljedice uvelike se mogu smanjiti i ublažiti ukoliko se veća pozornost posveti predviđanjima, promatranjima, planiranju načina djelovanja te općoj pripravnosti na adekvatan odgovor na prijeteću ugrozu. Zbog te činjenice sve se više naglašava značaj planskih i preventivnih poslova u civilnoj zaštiti iz nadležnosti javnih tijela.

Zadarska županija ima cilj je uspostaviti integriran i objektivno ustroj civilne zaštite pod uvjetima normativnih promjena i s namjerom izgradnje učinkovitog sustava zaštite i spašavanja ljudi, imovine i okoliša u velikim nesrećama i katastrofama. Uspostava, razvoj i unapređenje sustava civilne zaštite jest proces koji zahtijeva znatna financijska sredstva, pa će stoga dinamika organizacije, razvoja i unapređenja civilne zaštite u Zadarskoj županiji biti

uvjetovana objektivnim fiskalnim mogućnostima, ali i dugim preduvjetima za provedbu pravodobnih i učinkovitih mjera svih sudionika civilne zaštite.

Planske aktivnosti u sustavu civilne zaštite

- usklađivanje općih akata iz područja civilne zaštite sa Zakonom o sustavu civilne zaštite
- određivanje pravnih osoba u Zadarskoj županiji od interesa za sustav civilne zaštite
- određivanje udruga koje nemaju javne ovlasti, a koje su od interesa za sustav civilne zaštite
- donošenje Smjernica za izradu i izrada Procjene rizika od velikih nesreća u Zadarskoj županiji
- izrada Plana djelovanja civilne zaštite u Zadarskoj županiji
- utvrđivanje opravdanosti osnivanja vlastitih specijalističkih postrojbi civilne zaštite
- povezivanje sustava i institucija za postupanje u slučaju izravne opasnosti od nesreća

2.2. Prevencija

- sustavno stručno osposobljavanje i nabava opreme za pripadnike operativnih snaga
- provođenje sustavne edukacije o potencijalnim opasnostima i rizicima i načinu postupanja u slučaju nastanka velike nesreće ili katastrofe (županijske operativne snage, gradovi i općine, građani)
- jačati svijest šire društvene zajednice o opasnostima i mjerama samozaštite
- uspostava sustava veza u kriznim situacijama
- ustrojiti jedinstvenu evidenciju i informacijsku bazu podataka o operativnim snagama sustava civilne zaštite, materijalnim sredstvima i opremi
- provedba mjera civilne zaštite u prostornom planiranju
- implementacija međunarodnih dokumenata na području smanjenja rizika od katastrofa
- korištenje EU fondova za izgradnju i razvoj potrebne infrastrukture
- provođenje vježbi civilne zaštite
- uvođenje inovativnih tehnologija, prijenos znanja i praktičnih vještina
- razvoj sustava za rano upozoravanje i obavješćavanja o mogućnosti nastanka velike nesreće
- aktivno sudjelovanje u svim međužupanijskim aktivnostima
- obilježavati datume značajne za civilnu zaštitu
- prezentirati radi i materijalno-tehnička sredstva operativnih snaga sustava civilne zaštite u Zadarskoj županiji
- provoditi javno informiranje i suradnju s medijima.

3. Razvoj i jačanje spremnosti operativnih snaga u sustavu civilne zaštite

Pravodobno i učinkovito djelovanje operativnih snaga sustava civilne zaštite uz pravilno provedeno rukovođenje, upravljanje i zapovijedanje u katastrofama i velikim nesrećama može spasiti mnoge živote, spriječiti ili ublažiti socijalno-ekonomske, infrastrukturne i sigurnosne

poremećaje te spriječiti lanac naknadnih nesreća koje mogu uzrokovati i veće štetne posljedice od utjecaja ugroze koja je već nastupila. Stoga je jačanje interventne spremnosti operativnih (spasilačkih) snaga u pronalaženju pravih odgovora na potencijalne opasnosti i rizike vrlo važan segment u razvoju sustava civilne zaštite.

3.1. Stožer civilne zaštite

Zadarska županija ustrojila je novi Stožer – Stožer civilne zaštite na osnovu Zakona o sustavu civilne zaštite i Pravilnika o sastavu stožera, načinu rada te uvjetima za imenovanje načelnika, zamjenika načelnika i članova stožera civilne zaštite.

Stožer civilne zaštite je stručno, operativno i koordinativno tijelo za provođenje mjera i aktivnosti civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama. Stožer obavlja poslove prikupljanja informacija, ranog upozoravanja o mogućnosti nastanka velike nesreće i katastrofe, razvija plan djelovanja sustava civilne zaštite na području Zadarske županije, upravlja reagiranjem sustava civilne zaštite, obavlja poslove informiranja javnosti te predlaže donošenje odluke o prestanku provođenja mjera i aktivnosti u sustavu civilne zaštite.

U proteklom razdoblju Stožer civilne zaštite je u cijelosti potvrdio opravdanost svoga postojanja te iskazao sposobnost učinkovitog operativnog djelovanja u redovnim i izvanrednim situacijama. Stoga će Stožer civilne zaštite i u narednom razdoblju u slučaju ugroze bilo koje vrste koja prijete nastankom velike nesreće ili katastrofe poduzimati sve potrebne mjere kako bi se zaštitili životi i zdravlje stanovništva, imovina i okoliš.

U četverogodišnjem razdoblju potrebno je nastaviti proces edukacije i stručnog osposobljavanja te opremanja članova Stožera civilne zaštite. Trenutno su članovi Stožera opremljeni osobnom opremom te je nabavljen dio opreme za sustav radio veza.

Da bi sustav upravljanja u izvanrednim situacijama mogao odgovoriti svim potencijalnim prijetnjama i izazovima, potrebno je u razdoblju **od 2017. do 2020. godine** provesti sljedeće aktivnosti:

- nastaviti izgradnju integriranog sustava radio veza u kriznim situacijama pa potrebe operativnih snaga sustava civilne zaštite na području Zadarske županije
- provoditi sustavnu edukaciju članova Stožera civilne zaštite, vatrogasnog zapovjedništva (s naglaskom na edukaciju o sustavu radio veza, radio-komunikacijama te rukovanju radio uređajima)
- nastaviti proces materijalno tehničkog opremanja Stožera civilne zaštite
- provoditi pokazne vježbe kako bi se provjerila spremnost za odgovor na sve potencijalne ugroze i otklonili uočeni nedostaci
- unaprijediti međunarodnu, međuzupanijsku i međuregionalnu suradnju na unapređenju sustava civilne zaštite
- koristiti europske programe suradnje i financiranja izgradnje sustava civilne zaštite
- u suradnji s gradovima s područja Zadarske županije razmotriti osnivanje skladišta u kojem će se skladištiti oprema specijalističkih postrojbi civilne zaštite kao i ostalih sastavnica sustava civilne zaštite
- unapređivati koordinaciju županijskog Stožera civilne zaštite s stožera civilne zaštite lokalnih jedinica u provedbi svih aktivnosti od interesa za izgradnju sustava civilne zaštite
- intenzivirati suradnju sa svim relevantnim državnim institucijama

3.2. Operativne snage vatrogastva

Vatrogasna zajednica Zadarske županije krovna je vatrogasna organizacija koja objedinjuje vatrogasnu djelatnost na području Zadarske županije.

Vatrogasnu zajednicu čine 44 dobrovoljna vatrogasna društva te 4 javne vatrogasne postrojbe udružene u 4 vatrogasne zajednice. Najopremljeniji i najosposobljeniji dio vatrogasnog sustava su javne vatrogasne postrojbe koje mogu odgovoriti izazovima svih izvanrednih situacija. Da bi iste održale najvišu razinu operativne sposobnosti potrebno je nastaviti sustavno ulaganje u edukaciju i opremanje vatrogasnih postrojbi. U okviru raspoloživih financijskih sredstava potrebno je razvijati i djelatnost dobrovoljnih vatrogasnih društava kao najbrojnijih i najrasprostranjenijih vatrogasnih postrojbi na području Zadarske županije. Pored svoje primarne uloge dobrovoljna vatrogasna društva ostvaruju i čitav niz drugih funkcija značajnih za skladno funkcioniranje šire društvene zajednice pa je daljnji razvoj navedenih društava još značajniji.

Kako bi se materijalno tehnička opremljenost i stručna osposobljenost pripadnika vatrogasnih postrojbi podigla na višu razinu potrebno je u **razdoblju 2017. – 2020.godine** poduzeti sljedeće aktivnosti:

- provoditi preventivne mjere zaštite od požara osobito tijekom ljetnih mjeseci kao i u drugim razdobljima u godini u kojima postoji povećana opasnost od nastanka i širenja požara
- educirati lokalno stanovništvo o opasnostima i negativnim učincima požara
- nastaviti opremanje vatrogasnih postrojbi najsuremenijim materijalno tehničkim sredstvima
- provoditi stalna stručna osposobljavanja pripadnika vatrogasnih postrojbi organizacijom radionica i pokaznih vježbi
- kontinuirano provoditi stručnu suradnju vatrogasnih zajednica gradova i općina, dobrovoljnih vatrogasnih društava i javnih vatrogasnih postrojbi na području Zadarske županije u cilju ostvarivanja zajedničkih zadaća i unapređenja operativne sposobnosti svih vatrogasnih postrojbi
- intenzivirati suradnju vatrogasnih postrojbi na području Zadarske županije i drugih gospodarskih subjekata, ustanova i udruga koji se poslovima civilne zaštite bave u okviru svoje redovne djelatnosti kako bi se osiguralo njihovo zajedničko djelovanje u slučaju nastanka nesreće ili katastrofe
- kontinuirano razvijanje informacijskog sustava
- razvoj ukupnog vatrogastva na području Županije za učinkovite intervencije u slučaju većih nesreća ili katastrofa s posebnim naglaskom na intervencije u potresnim nesrećama i nesrećama s opasnim tvarima.

3.3. Operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja

Prema Zakonu o sustavu civilne zaštite operativne snage Hrvatske gorske službe spašavanja su temeljna operativna snaga sustava civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama i kao takve izvršavaju obveze u sustavu civilne zaštite.

Hrvatska gorska služba spašavanja je udruga s javnim ovlastima čiji su osnovni ciljevi sprječavanje nesreća, spašavanje i pružanje prve medicinske pomoći na nepristupačnim područjima i u izvanrednim okolnostima kod kojih pri spašavanju i pružanju pomoći treba primijeniti posebna stručna znanja i vještine te tehničku opremu za spašavanje u svrhu očuvanja ljudskih života, zdravlja i imovine.

Zadarska županije zaključila je s HGSS-om, Stanicom Zadar opći Sporazum o suradnji, a na godišnjoj razini donosi Program javnih potreba za Stanicu Zadar kojim se financira njihova redovna djelatnost.

U razdoblju od **2017. – 2020.godine** u razvijanju spasilačkih kapaciteta Hrvatske gorske službe spašavanja, Stanice Zadar Zadarska županija će:

- nastaviti financiranje redovne djelatnosti u skladu s fiskalnim kapacitetima
- doprinosti financiranju projekata koje provodi HGSS, a koji su značaja za razvoj sigurnosne dimenzije i turističke ponude u Zadarskoj županiji
- provoditi zajedničke vježbe u cilju jačanja intervencijske spremnosti operativnih snaga.

3.4. Operativne snage Crvenog križa

Prema Zakonu o Hrvatskom Crvenom križu osnovni ciljevi hrvatskog Crvenog križa su ublažavanje ljudskih patnji, a osobito onih izazvanih velikim prirodnim, ekološkim i drugim nesrećama s posljedicama masovnih stradanja i epidemijama.

Društvo Crvenog križa Zadarske županije temeljna je operativna snaga sustava civilne zaštite u velikim nesrećama i katastrofama u izvršavanju obveza sustava civilne zaštite.

Društvo Crvenog križa obavlja sljedeće zadatke: educira interventni tim za djelovanje u katastrofama, vrši procjenu situacije, podizanje naselja, organizaciju smještaja, pruža psihološku pomoć i podršku, provodi edukaciju pružanja prve pomoći za učenike osnovnih i srednjih škola i pripadnika postrojbi civilne zaštite, traži, prima i raspoređuje humanitarnu pomoć na području svoga djelovanja, obučava i priprema ekipe za izvršavanje zadaća u slučaju velikih prirodnih, ekoloških i drugih nesreća s posljedicama masovnih stradanja i epidemija.

Kontinuiranim usavršavanjem svojih ljudskih i materijalno-tehničkih kapaciteta Društvo Crvenog križa Zadarske županije nastoji se što kvalitetnije pripremiti kako bi u suradnji s drugim pravnim subjektima zaduženim za djelovanje u kriznim situacijama brzo i učinkovito odgovorio na sve izvanredne situacije.

U skladu s navedenim Zadarska županija nastavit će sufinancirati rad Društva Crvenog križa u razdoblju **2017. – 2020.godine** u pravcu razvijanja sljedećih aktivnosti:

- kontinuirana edukacija članova Interventnog tima
- kontinuirano poticanje volontiranja
- priprema seminara, organiziranje i provedba pokaznih i terenskih vježbi
- suradnja s operativnim snagama sustava civilne zaštite Zadarske županije, općina i gradova te drugih institucija vezanih za civilnu zaštitu
- nabava nedostajuće opreme (materijalno tehničkih sredstava).

3.5. Pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite

Pravne osobe od interesa za sustav civilne zaštite jedan su od nositelja sustava. U najširem smislu te riječi ovdje možemo uključiti sve gospodarske subjekte koji svojim ljudskim i materijalno-tehničkim kapacitetima mogu pomoći učinkovitoj provedbi aktivnosti civilne zaštite (prijevoznike, građevinske, ugostiteljsko turističke i druge pravne subjekte). Zadarska županija odredila je operativne snage i pravne osobe od interesa za zaštitu i spašavanje 2014. godine.

Zadarska županija će nastaviti u narednom periodu proširivati suradnju s pravnim osobama koje su od interesa za sustav civilne zaštite kako bi podigla učinkovitost u potrebama sustava civilne zaštite i neposrednom djelovanju.

Stoga će se razdoblju od **2017. – 2020. godine** provesti sljedeće aktivnosti:

- revidirati odluku o određivanju pravnih osoba od interesa za sustav civilne zaštite
- upoznati sve pravne osobe s planskim dokumentima iz područja civilne zaštite u Zadarskoj županiji
- zaključiti pojedinačne sporazume kojima će se definirati ljudski i materijalni resursi pravnih osoba koji se mogu staviti na raspolaganje u izvanrednim situacijama, način njihova angažiranja i financiranja te ostala pitanja.

3.6. Udruge građana

Člankom 20. stavkom 1. Zakona o sustavu civilne zaštite određeno je da su udruge građana operativna snaga koja provodi mjere i aktivnosti u sustavu civilne zaštite. Udruge građana pričuvni su dio operativnih snaga sustava civilne zaštite koji daje izniman doprinos učinkovitom funkcioniranju sustava jer upravo specifična znanja i vještine kojima raspolažu članovi pojedinih udruga nadopunjuju sposobnosti temeljnih operativnih snaga za sprječavanje ili ublažavanje štetnih posljedica uzrokovanih nesrećama.

Kako bi što jasnije definirala značaj i zadaće udruga građana i daljnjoj izgradnji sustava civilne zaštite Zadarska županija će u razdoblju **2017. – 2020. godine**:

- definirati udruge koje nemaju javne ovlasti, a koje su od značaja za sustav civilne zaštite
- zaključiti sporazume s udrugama od interesa za sustav civilne zaštite kojima će se definirati oblici zajedničke suradnje i način njihova financiranja u provedbi aktivnosti u sustavu civilne zaštite
- provoditi osposobljavanje i vježbe s drugim operativnim snagama sustava civilne zaštite.

3.7. Specijalističke postrojbe civilne zaštite

Postrojbe civilne zaštite mogu se osnovati sukladno planskim dokumentima za sudjelovanje u mjerama i aktivnostima u sustavu civilne zaštite.

Jedinice područne (regionalne) samouprave ustrojavaju specijalističke postrojbe civilne zaštite za obavljanje specifičnih specijalističkih zadaća po svakoj pojedinoj mjeri civilne zaštite.

Zadarska županija je sukladno Procjeni ugroženosti stanovništva započela postupak popunjavanja specijalističke postrojbe (Tim za logistiku, Tim za održavanje sustava za uzbunjivanje i Tim za spašavanje iz ruševina). Opravdanost nastavka procesa osnivanja vlastitih specijalističkih postrojbi civilne zaštite u odnosu na veća ulaganja u podizanje specijalističkih sposobnosti unutar gotovih operativnih snaga civilne zaštite u Zadarskoj županiji odredit će novi planski dokument iz područja civilne zaštite – Procjena rizika od velikih nesreća. Stoga će se u razdoblju **2017. – 2020.godine** svrsishodnost formiranja i razvoja vlastitih specijalističkih spasilačkih snaga odvijati sukladno zaključcima Procjene rizika od velikih nesreća i Plana djelovanja civilne zaštite.

3.8. Koordinator na lokaciji

Koordinator na lokaciji procjenjuje nastalu situaciju i njezine posljedice na terenu te u suradnji s nadležnim stožerom civilne zaštite usklađuje djelovanje operativnih snaga sustava civilne zaštite.

Sukladno specifičnostima svakog pojedinog događaja koordinatora na terenu određuje načelnik Stožera civilne zaštite Zadarske županije iz redova operativnih snaga sustava civilne zaštite.